

ADAM

CHROMÝ

MIMO

PROVOZ

Mimo provoz

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Adam Chromý
Mimo provoz – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

**ZÍTŘEK NÁS DOHÁNÍ,
BEZ VAROVÁNÍ**

ADAM

CHROMÝ

MIMO

PROVOZ

PLUS

Nezaznamenat ve vysílání Silvii Ostrčilovou bylo prakticky nemožné. V časech, kdy televize představovala vrchol domácí zábavy i kulturního života, se v Československu našla jen hrstka žen s takovým vlivem a věhlasem jako ona, dáma, která pro celý národ téměř dennodenně vykonávala obětavou službu. S noblesou diváky informovala o dění na obrazovce a oni se díky jejímu sofistikovanému projevu alespoň na chvíli místo opotřebované pohovky, na níž prosezená místa maskovala nepříjemně kousavá umělá kožešina, ocitli na pohodlném polstrovaném křesle z rudého sametu, kde čekali na zvednutí divadelní opony.

Častý výskyt v mediálním prostoru z ní učinil módní ikonu, vzor pro všechny logopedy a s velkou pravděpodobností i sexsymbol, přestože hlasatelky měly být v rámci schváleného kodexu ztělesněním nedostupné serióznosti. Žádná sedřená soudružka totiž netoužila po tom, aby poté, co po návratu z práce nasytí rodinu a umyje nádobí, její manžel mlsně okukoval ženskou, která před večerní šichtou prošla maskérnou. Výstřih mohl odhalit maximálně krční jamku.

„Vážení televizní diváci, jsme velice potěšeni, že jste se rozhodli dnešní večer strávit v naší společnosti,“ přivítala publikum. Psal se rok 1972 a Silvie si teprve osvojovala svou výsadní společenskou roli. Během každé směny ji sledovalo téměř tolik lidí jako prezidenta Ludvíka

Svobodu při jeho novoročním projevu. Při vykonávání takto zodpovědného zaměstnání nebylo přípustné se-bemenší zaváhání. Zřetelně vyslovovala každou hlásku a na konci věty se přesně na vteřinu a půl odmlčela, jak jí radila fonetická příručka.

Nejmladší členka kolegia uvaděček publiku pokaždé poděkovala za jeho přítomnost, ačkoliv mělo na výběr pouze ze dvou veřejnoprávních kanálů. Jednička, která byla jejím působištěm, si ovšem stále uchovávala punc výjimečnosti, zatímco dvojka se nikdy nezbavila nálepky jakési druhořadosti. Stejně jako druhé housle, Přemysl Otakar II., druhohory nebo *Návrat do Modré laguny*.

„Program vás zajisté přesvědčí o tom, že večer strávený s námi byl tou nejlepší volbou,“ lákala o pár let později na *Nezkrotnou Angeliku*. Následně se odehrála mládeži nepřístupná podívaná označená varovnou hvězdičkou, která byla na rozdíl od té, co se ve státním znaku vecpala nad hlavu dvouocasého lva, jen čtyřcípá. Silvie předznamenala večer plný erotiky a vášně v halence ze syntetické tkaniny zapnuté až do posledního knoflíčku. Ani deo-sprej ji od pocení v neprodyšné textilií neochránil, diváci ale žádný nedostatek nepostřehli. Při předčítání totiž držela ruce přísně připažené u těla a do éteru nevy-pustila jakoukoliv příčinu ke zpochybnění svého hvězdného statusu. Propocené mapy v podpaží u ní byly nemyslitelné stejně jako vyčuhující ramínko podprsenky.

„Skrze televizní obrazovku denně nahlížíme do vašich domácností a nejlépe víme, čím naše diváky potěšit.“ Svět vstoupil do éry 80. let. Oblíbená hlasatelka už byla maminkou syna Aleše, který byl svého času snad nejsledovanějším dítětem celé socialistické dvojrepubliky. Di-

vačky těhotenství významné osoby leckdy prožívaly s větším zájmem než to vlastní. Silvie Ostrčilová se v přímém přenosu začala zakulacovat a její rostoucí břicho lákalo národ více než další repríza *Ženy za pultem*.

Odchod na mateřskou dovolenou však obecenstvo neslo s nelibostí. Obor styku s veřejností zaplavily stovky dopisů plných nářků. Lid sice tehdy ještě nebyl nositelem veškeré moci, ale jeho naléhání hlasatelku přimělo mateřskou dovolenou omezit na pouhý jeden rok. Když se pak do vysílání ještě předtím, než Aleš předvedl první krůčky, vrátila, na stolku vedle ní spočinula honosná karafiátová vazba, jaká nebyla k vidění ani při listopadovém výročí Velké říjnové socialistické revoluce.

„Dnes budete opět moci prožívat cizí příběhy plné známých emocí,“ oznamovalo čtecí zařízení. Publikum se vyrovnávalo s nástupem nového státního zřízení, Ostrčilová však mohla plynule navázat na věty, jimiž zahájila kariéru v 70. letech. Ať už dávali *My všichni školou povinní* či *Život na zámku*, diváci se dočkali své oblíbenkyně. Signifikantní účes s tizianovým odstínem sálal do obývacích pokojů jako slévárna plnicí plán pětiletky na sto deset procent i v období úpadku hutnického průmyslu. Silvie byla pro národ stejným kulturním dědictvím jako Jiřina. Když byla na programu Švorcová, Bohdalová nebo Jirásková, vždy šlo o záruku kvalitního večera. Sídlištní šed' tehdy rozblíkala synchronizovaná hra světél pronikající z oken paneláků na liduprázdné ulice.

„Společně se vypravíme za vašimi oblíbenými hrdiny, na něž čeká nejedno překvapení. Jaké? To se dozvíte v následujících minutách,“ pokračovaly fráze odříkané během tří desetiletí se stejnou samozřejmostí jako pravidelná

modlitba. Od televizní premiéry Silvie Ostrčilové se svět změnil. Došlo k politickému převratu, technologickému pokroku rozšiřujícím krabicovitý formát 4:3 na elegantnější širokoúhlý 16:9, i k nástupu komerčních stanic, jejichž program srazil sledovanost veřejnoprávních kanálů na polovinu dřívějších hodnot.

Z názvu republiky už odpadla slova socialistická, federativní i slovenská. Po otevření trhu směrem na západ se před Východoevropany rozprostřely nové horizonty. Televizor ztratil své výsadní postavení nejoblíbenějšího, nejprodávanějšího a nejopečovánějšího domácího spotřebiče. Pod vánočními stromečky se objevily bedny s videorekordéry, přehrávači kompaktních disků a fritovacími hrnci.

Na počátku nového milénia už byla Silvie Ostrčilová padesátnicí, stále věrnou zažitému stylu a morálním zásadám. Byla to právě ona, kdo v minulosti udával trendy, ať už šlo o účes zpevněný celým balením Lybaru či sáčko s ramenními vycpávkami vytvářející siluetu dobře stavěného stěhováka. Silvie zůstala poslední nositelkou módní vlny, již sama s přispěním kostymérek a maskérek formovala.

Odmítala se podřídit nové době a nosit konfekci masově vyráběnou v zemích třetího světa, kterou obchodní řetězce nabízely v pěti odstínech a široké škále velikostí. Všichni kolem ní začali s každou novou sezónou převlékat kabáty. Ona se natruc nevzdala svého baloňáku ani hřejivého límce dokonale imitujícího polární lišku včetně pacek a čumáčku.

Neměnnou vizáží se udržovala v idylické době, kdy byla státní Televize monopolem. Diváci byli ovšem po letech stagnace nakloněni všem novinkám a s nadšením přijali na post moderátora dokonce i černocho.

Když měl hlas lidu v roce 2006 rozhodnout o budoucnosti Silvie Ostrčilové, verdikt zněl jasně: 65 procent respondentů veřejného průzkumu uvedlo, že hlasatelé působí příliš zpátečnický. Česko bylo dva roky členem Evropské unie a cokoliv, co zavánělo časy omezených možností, bylo odsouzeno k zániku. Dřívější královnu obrazovky čekal stejný osud jako prvomájové průvody, spartakiádu, Bratislavskou lyru a *Televarieté*. Dejte divákům dálkový ovladač a nemilosrdně vás přeruší v polovině věty.

„Přeji vám ničím nerušený zážitek, vybroušený obraz a křišťálově čistý zvuk,“ závěrečnou větou tentokrát kromě přímého vstupu uzavřela i svou nedobrovolnou abdikaci. Mezery mezi jednotlivými slovy nepřírozeně prodlužovala, zdržení v rámci desítek vteřin však na průběhu vysílání nic nezměnilo. Silvie na sobě během derniéry nenechala znát jakýkoliv náznak zklamání ani dojetí. I nepatrné zachvění hlasu by pro ni bylo důkazem neprofesionality, stejně jako lesknoucí se oči za brýlemi s obroučkami napodobujícími želvovinu, jež divačky před dvaceti lety marně sháněly v optice.

Hlas a tvář Silvie Ostrčilové znala celá republika, jejíž rozloha i populace se od jejích počátků zredukovala. Diváci ji začali vnímat jako součást zvukově obrazového sdělení. Nikdo nepátral po tom, kým je po vypnutí kamer. Pro lid byla televizním itinerářem spolehlivým stejně jako časomíra označující zahájení zpravodajství, podle níž si většina národa každý večer seřizovala hodinky.

Ráda by divákům s potlačenou záští a nepatrně ironickým tónem v hlase poděkovala za jejich věrnost. Vše ale probíhalo podle stanoveného scénáře, do něhož se za žádnou cenu nemohlo zasahovat, jinak by měl zaměstnanec co do činění s Radou dohlížející na dodržování všemožných stanov a předpisů. Silvie dala strnulým úsměvem pokyn obrazové režii k zahájení očekávaného pořadu. Koutky jejich úst poklesly a skryly udržovaný

chrup až po zhasnutí červené kontrolky. Ve studiu to po každé vypadlo, jako by na pár vteřin zamrzl čas.

„Tenhle záznam vstoupí do dějin!“ prolomila ticho stručná óda na dosluhující legendu z úst muže, který s ní měl ze všech přítomných nejbližší vztah. Režiséra, bez jehož uměleckého dohledu se Televize neobešla ani po restrukturalizaci. Kromě příjmení jej s uhasínající hlasatelskou hvězdou spojovala i vzájemně prospěšná minulost a rodičovství. Roman vytušil limity své nyní již exmanželky s předstihem několika let a nahradil ji asistentkou produkce, která byla dokonce mladší než jediný potomek Ostrčilových. I ona se rozlučky jako jeho oficiální partnerka zúčastnila, ale stála opodál, kde se vyhnula přímému kontaktu se svou předchůdkyní.

Nejvýše postavený člověk v místnosti dal podnět k veselí. Slavnostní atmosféru umocnilo bouchnutí několika lahví sektu a studiem se rozezněl potlesk. Nikdo z nostalgicky naladěných zaměstnanců ani nezaregistroval, že jeden z vystřelených špuntů zasáhl lampu na závěsné konstrukci. Silvie se zvedla z důvěrně známého křesla, které brzy skončí ve fundusu, a poznamenala cosi o propadlišti dějin. Bývalý životní partner ji políbil na rty skoro tak vášnivě, jako když ještě tvořili stabilní pár. Strčil jí do ruky poslední volnou sklenici, tu svou povznesl a čekal, až jeho gesto umlčí zbytek personálu.

„Na poslední hlasatelku v Evropě!“ vyzval k přípitku. Nebýt pár kolegů, kteří Silvii dojemně poplácávali po ramenou a zahrnuli ji vděkem, připadala by si jako poslední přeživší dinosaur.

„Teď si mne můžete vystavit ve vitrině. Někam mezi analogové vysílače a videokazety,“ vyličila trefně svůj úděl. Tak jedovatou ji diváci nikdy neviděli. Jakýkoliv náznak cynismu se s veřejnoprávní službou neslučoval.

„Když už jsme u těch muzejních exponátů, rád bych ti za celý kolektiv předal něco na památku. Moc ti za všechno děkujeme.“ Bělovlasý producent předal dosluhující hvězdě stejnou krabičku, v níž za minulého režimu obdržela Řád vzorného zaměstnance. Předpokladem k jeho získání byly včasné příchody, stanovený počet odpracovaných přesčasů, povinný projev na výročním setkání zaměstnanců a dvacet kilogramů papíru pro sběrné účely. Poslední položku později nahradila plastová víčka.

Překvapení by si nejraději prohlédla až doma, ale na její reakci čekal celý ateliér. I kdyby jí nadělili doživotní osvobození od placení koncesionářského poplatku, bude muset předstírat ohromnou radost.

Na sametovém polštářku odpočívala brož ve tvaru loga Televize. Silvie na chvíli zatajila dech, což bylo se všeobecným úžasem přijato jako nadšená reakce. Přišla další vlna potlesku. Dekorací nejrůznějších tvarů, jimiž se dala zvýšit estetická hodnota halenky, svetříku či sáčka, už měla tři plné šuplíky. Pokud na sebe bude chtít v budoucnu něco přišpendlit, rozhodně to nebude trefka symbolizující tu největší křivdu v dějinách vysílání.

Marně se snažila vybavit si, kdy se zrodil onen mýtus o brožích, jež popravdě nikdy neměla v oblibě. Jednou jí nejspíš v kostymérně něco blyštivého připnuli na klopou a nebylo cesty zpět. To je obdobný případ, jako když jednou mezi řečí zmínila knihu od Haliny Pawlowské, a následně ji zaplavila autorčina celoživotní produkce, nezřídka ve vícero exemplářích.

Když Silvii nedojal poslední kontakt s diváky, nějaká cetka jí slzy do očí taky nenahrne. Za exkluzivní dárek slušně poděkovala, ačkoliv z něj nebyla naměkko. Stále nemohla přenést přes srdce, že naposledy k národu pro-

mluvila v den, kdy se na sportovním kanále odehrával finálový zápas mezi Českou republikou a Švédskem na mistrovství světa v ledním hokeji v lotyšské Rize. Sledovanost domovského programu Silvie Ostrčilové tak byla minimální.

Po zdvořilostní fázi rozlučkového veselí se zatoužila vypařit. Chlebíčky, které se během dne nestačily prodat ve zdejší kantýně, ji nelákaly. Cestu k východu jí ale zatarasila Martička z kostymérny, od níž se na rozloučenou dočkala dalšího příkoří.

„Promiň, jsou veřejnoprávní. Musím je vrátit, jinak by z toho byl malér,“ vysvětlila své jednání poté, co Silvie strhla náušnice pořízené ze zdejšího rozpočtu. Majetkem Televize byla i halenka, ale tu mohla naštěstí sundat později.

„Bez tebe to už tady nebude ono,“ politovala hlasatelku s nahýma ušima a pevně v dlani sevřela místní inventář, k němuž by jí zostuzená Ostrčilová nejradši přidala i tu zatracenou brož.

„Pokrok nezastavíš, bohužel,“ přidal se nevhodně k pietě kameraman pamatující hlasatelku ještě za svobodna. V hale, jež propojovala jednotlivé divize, ji tehdy míjel se sklopeným zrakem a pokorou trubce nehodného pohledu včelí královny.

„Rozhodně mu nebudu stát v cestě,“ přijala s falešnou střídmostí svůj osud a za distingovaným projevem skrývala sílíci rozčarování nad místními poměry.

„Už jsi viděla ty spoty, se kterýma zítra odstartujeme novou audiovizuální éru?“

„Odcházím. Moje éra je nenávratně pryč,“ utrousila jedovatou poznámku. Neosobní grafická náhražka pročitěných komentářů jí přišla jako motiv z dystopického románu.

„Počkej! Všichni jsou tady kvůli tobě!“ Chtěla její trápení nevědomě prodloužit Martička.

„Nebudu přihlížet vlastní tryzně.“ Silvie měla jediné přání. Zmizet z tohoto pokryteckého státního podniku, který musí jedněm brát iluze, aby druhým mohl vytvářet sny.

Před oslavou svého pádu prchla na chodbu, kde se od jejího nástupu změnilo jen floristické zpestření zdejších prostor. S velkou pravděpodobností však šlo již o několikátou generaci fikusů a tchyniných jazyků okysličujících koridor, po němž Silvie nachodila několik maratónů.

S každým krokem zrychlovala směrem k šatně, kde by byla v bezpečí. Než stačila veřejnoprávní halenku vyměnit za vlastní, zaslechla za svými zády důvěrně známý hlas.

„Kam kráčíš, poklade?“

Nemusela se ani otáčet, aby poznala, s kým má tu čest. Exmanžel byl na patetická oslovení mistr. Svou dřívější lásku jimi nepřestal označovat ani poté, co podepsali rozvodové papíry a soud pětadvacet společných let proměnil v pouhý úřední záznam.

„Máš na mysli poklad z televizního archívu,“ přidala jeho slovům sarkastickou pachuť a s hrdou tváří čekala, dokud se k ní Roman nepřiblíží.

„Přece to tady nechceš zabalit?“

„Každá pohádka má svůj konec,“ odmítla další setrvávání jízlivou narážkou na jejich soužití bez happy endu.

„Kdybych pro tebe mohl cokoliv udělat...“

„To od tebe neslyším prvně.“ Za odmítnutím neurčité nabídky nebyla její skromnost, spíše opovržení. Žádat pomoc od člověka, který ji hodil přes palubu ještě dříve než celé vedení, nepřipadalo v úvahu. Naposledy ji

chtěl upřímně obejmout a snad i políbit. Stejně jako tenkrát, když s kufrem opouštěl společný byt, který provinile uvolnil jako odškodné za své selhání. Jejich jediný potomek dospěl a jakýkoliv další argument k setrvání v nefungujícím manželství neexistoval.

„Romane, kde jako seš?“ zavelela majetnickým tónem příčina jejich rozvodu.

Silvie se svého dřívějšího muže bez boje vzdala a na rozloučenou mu pošeptala: „Možná by ti měla to vodítko ještě více přitáhnout.“

Opakovaně se raději ubezpečila, že si nic z majetku Televize omylem nepřivlastnila, a naposledy zamířila k vrátnici, již se začalo progresivně říkat recepcce. Přestože tudy procházela snad milionkrát, připadala si jako pašerák před celní kontrolou. Nerada by kvůli propisce s korporátním logem skončila na tabuli hanby s delikventy, kteří neodolali pokušení odnést si ze samoobsluhy žvýkačky bez placení.

Už nebyla oblíbenou hlasatelkou. Musela odevzdat čipovou kartu pro zaměstnance a potupně odejít vchodem pro návštěvy. Dny její slávy byly sečteny, což se doneslo i k nočnímu vrátnému, o jehož setrvání žádná zákeřná anketa nerozhodla.

„Ale, ale... tady nám někdo spěchá domů.“ Laškování k vrátnici patřilo stejně jako sledování sportovních přenosů místo bezpečnostních kamer nebo domácí obědy v kastrůlku. Silvie stála před turniketem, kde čekala na povolení k opuštění budovy a písemný zápis o jejím definitivním odchodu. Dříve by s noční službou prohodila pár slov, teď už ji ovšem nic nepřimělo předstírat vstřícnost. Vrátnice byla vybavena moderní technologií, takže stačilo zmáčknout tlačítko, jímž by Ostrčilová byla propuštěna. Když turniket nezareagoval ani na třetí pokus, problém se musel vyřešit postaru. Ještě předtím došlo na povinnou porci humoru.

„Tak to si vás tady asi budeme muset nechat,“ utrousil vrátný, který ve snaze o vtípek řal do živého. Poslední

hlasatelka v Evropě opravdu nebyla naladěná na leg-rácky.

„Byl byste tak laskav a pustil mne ven? Spěchám na emhádé,“ domáhala se vysvobození. Vrátný raději be-ze slov došel k zařízení, které bylo i přes nedávnou re-vizi mimo provoz, a bezpečnostním klíčem jej odblo-koval.

„Děkuji, na shledanou,“ dala sbohem jemu i celé bu-dově, v níž by bývala ráda vydržela až od duchodového věku. O Ostrčilovou už ovšem v Televizi, a pravděpodob-ně ani mimo ni, nikdo nestál. Dokonce i uklízečka byla na personálním oddělení více žádoucí než ona.

Žádné další shledání už nebude. Rozloučila se nenaplně-ným příslibem. Unáhleně zvolené „na shledanou“ měla raději nahradit ráznějším „sbohem“.

Před ikonou televizní obrazovky se poprvé rozprostře-la pustina. Až dorazí domů, bude si muset začít zvykat na nové poměry. Den, kdy obrazovky potemní smutkem, se jí nepodařilo odvrátit. Ráno svůj domov opustila ještě ve vší své výjimečnosti, teď se do něj vrátí jako řadová divačka. Společně s popularitou přišla o hrdost a pravi-delnou částku měsíčně připsanou na účet, o jehož stavu neměla přehled. Dokud vše funguje, je zbytečné zaobírat se nepodstatnými detaily.

Z Televize si opravdu nic neodnesla. Na svém pracoviš-ti společně s dřívější slávou zanechala i erární hrneček, v němž by jí teď zhořkla i káva oslazená pěti cukry. V ku-chyňské lince by jej stejně zařadila až do třetí řady vedle nežádoucího dárku s nápisem *Nejlepší babička na světě*. Potřeba vyznávat druhým city skrze nádobi jí přišla ab-surdní i ve spjitosti s vlastní rodinou.

Zatímco dumala nad tím, zda babičkovský hrneček náhodou nevyhodila při úklidu, minul ji autobus. Silvie věděla, kolik času jí zabere převlékání i cesta od vrátnice. Přesně osm a půl minuty. Pokud spoj vyjel z depa se zpožděním, našel netrpělivě přešlapující Ostrčilovou na zastávce.

Dnes se jí však léty prověřený harmonogram začal hroutit. Autobus ji během těch pár desítek metrů oddělujících vrátnici od zastávky poprvé předjel. Nejprve se za spojem rozběhla, ale po třech hbitějších krocích na vysokých podpatcích jakýkoliv ráznější pohyb vzdala a předpokládala, že na ni řidič za její celoživotní zásluhy v oblasti televizního vysílání na zastávce počká. Nešlo ovšem o jejího osobního přepravce, nýbrž o městskou hromadnou dopravu sloužící všem Pražanům bez ohledu na jejich kariéru. Zastávka na znamení byla prázdná a nikdo nevyslal signál k nástupu ani výstupu, takže hromadná doprava pokračovala dál po své trase.

Jízdní řád znala Silvie nazpaměť. Jelikož další odjezd byl až za dvacet minut a chtěla se vyhnout setkání s kýmkoliv, koho by to také táhlo domů, odhodlala se k něčemu naprosto revolučnímu. Poprvé za dobu trvání zaměstnaneckého poměru se na stanici metra, kam ji běžně během tří minut dopravil autobus, vydala pěšky. Bylo načase od základu skoncovat se zavedeným režimem.

Hrneček velebící rodinné vztahy Silvie dostala od své jediné vnučky. Když se Eliška narodila, byla to velká výzva nejen pro její rodiče, ale také pro tehdy ještě respektovanou a pracovně vytíženou hlasatelku, jíž se naskytl příležitost napravit své nedostatky z minulosti. Jako matka by si oslavnou báseň nezasloužila, a tak se pokusila být o to lepší babičkou.

Její syn měl sice vlastní chůvu, jednu z pěti v celém socialistickém Československu, Alešovo dětství to ovšem nijak nez kvalitnilo, stejně jako fotka s maminkou na titulce týdeníku *Květy*. Silvie Elišku zahrnovala dárky ještě štedřeji než kdysi svého syna. Nabídka hračkářství se s odstupem jedné generace hojně rozšířila, takže vnučka byla kupovanou láskou zahrnuta podstatně více než ve střídmejších časech její tatínek. Odměnou za materiální podporu, jíž kompenzovala nedostatek společně tráveného času, měl být zlomový okamžik, kdy z Elišky poprvé vypadlo slovo „babička“. Silvii tehdy trvalo zhruba deset vteřin, než si uvědomila, komu žvatlající vyznání patří. Babičku pro ni vždy představovala ona chřadnoucí bělovlasá osoba z díla Boženy Němcové, do níž měla pečlivě upravená dáma s padesátkou na krku na míle daleko.

„Večerníček jsi dneska propásla, na co ještě čekáš?“ Osmiletá dcerka měla podle Aleše už dávno počítat ovečky ve svém pelišku.

„Na babičku!“ Děti jejího věku by večerní program sledovat neměly, v této domácnosti měl ovšem televizor specifické postavení. Eliška před spaním nevyžadovala čtení pohádek, neusnula však bez toho, aniž by Silvii, když zrovna sloužila, alespoň na chvíli nezahlédla na obrazovce.

„Nemůže tam být přece zavřená od rána do večera. Jen se podívej, jak je tam málo místa.“ Tatínek tady byl od zábavy, domácí práce připadly mamince. Eliška jej navíc pokaždé vrátila ke vzpomínkám, v nichž stejně jako ona upíral své naděje k obrazovce s touhou svou matku alespoň slyšet, když už nemohl dostat pusy na dobrou noc.

„Pokaždé ji musí zmenšit, abysme se na ni mohli dívat,“ pokračoval Aleš a s uspokojením sledoval vysmátou dcerku zahrnutou rodičovskou láskou.

„Nejen my. Naši babičku vidí úplně všichni!“ prohlásila hrdě.

„Jen si představ, kolikrát to musí všechno zopakovat, aby se dostalo úplně na každého,“ pokračoval tatínek v matení hlavičky žákyně druhé třídy. Nepochyboval o tom, že Eliška dokáže rozeznat, kdy si z ní dělá legraci.

„A proto k nám tak málo chodí?“ Holčičku rázem přešel smích. Smutným pohledem spočinula na tatínkovi a pak na obrazovce, kde už se babička nikdy neobjeví. Z nevinného dotazu Aleše zamrazilo a místo odpovědi se myšlenkami vrátil do dětství, kdy prožíval totéž s ještě větší intenzitou a bolestí, protože šlo přímo o jeho matku. A s otcem to bylo dost podobné.

Po tatínkovi se odmlčela i věčně ukecaná bedna, a to zásahem Jany, která vše podstatně odposlechla z kuchyně. „Máš přece ještě jednu babičku,“ poukázala na pestrost rodokmenu. Každá rodina má dvě větve, ale když

jedna z nich vede do nebeských výšin, druhá vedle toho vypadá jako zcela bezvýznamná.

„Ale ta není slavná!“ Eliška měla svou favoritku. Jednu babičku znaly paní učitelky i maminky spolužáků. Ta druhá jako by snad ani neexistovala.

„Umí zase jiný věci. Každý přece nemůže být v televizi.“ Jana společně se změnou příjmení přijala i příslušnost k Ostrčilovým. Musela strpět svatební fotky v bulváru i to, že dáma z obrazovky s natupírovaným účesem bude i během své nepřítomnosti členem jejich domácnosti. Její matka nemohla Silvii konkurovat, ani když Elišku lákala na králičí miminka a úrodu jahod.

„Vždyť to ani není moje pravá babička,“ zvedlo Janu z pohovky, sotva se na ni stačila usadit. Podezřívavě se podívala na manžela, ale ten taky nevěděl, která bije.

„Jak jsi na to, prosím tě, přišla?“ Nepřestávala se divit.

„Jmenuje se přece Mašková a já Ostrčilová.“ Aleš vyprskl smíchy, dětská upřímnost jej nepřestávala odzbrojovat. Přestože šlo o jasný důkaz zvýhodnění slavnější větve, bavila se i ta, která se do ní přivdala.

„Maminka se dřív taky jmenovala Mašková.“

„Jak dřív?“ Nechápala Eliška dosud zjednodušeně vnímané rodinné vazby.

„Než jsme se vzali,“ upřesnila maminka, která se dobrovolně vzdala rodného příjmení. To ale dcerku ještě více zmátlo a žádala vysvětlení o původu tatínka.

„A ty ses dřív jmenoval jak?“

„Pořád stejně. Jméno si mění jen holčičky, po svatbě.“

„Ale já chci zůstat pořád Eliška!“ obávala se ztráty kompletní identity.

„To ti přece nikdo nevezme,“ ujistila ji konejšivě maminka, i když z jejího pohledu byla tak trochu paní odjinud s falešným jménem.

Aleš si vzal dceru na klín, za její výkon ji hrdě políbil na čelo a rozhodl se náročnou diskuzi dále nerozvíjet. „Na to, že už bys měla dávno spát, toho chceš nějak moc vědět. Přece si nechceš ten strojek v hlavě od samého přemýšlení zavařit.“

Když rodiče příslibili, že záhadu se jmény objasní u zítřejší snídaně, zmizela až podezřele rychle ve svém pokoji.

„Neboj, zítra si na to ani nevzpomene. Napadnou ji jiný blbiny,“ předznamenal další vývoj Aleš. Vzal do ruky ovladač a zapnul zvukovou kulisu, aby vedle nebylo slyšet, co si rodiče povídají. Zejména citoslovce.

„Třeba jak se zmenšit a dostat se na obrazovku. Kdybych byla taky vidět jen od pasu nahoru, mohla bych se vykašlat na tu kalanetiku,“ připustila sebekriticky a plácla se po stehnech, na nichž Aleš nespatořoval ani náznak nedokonalosti. Vytrhla mu z ruky ovladač představující pupeční šňůru mezi ním a jeho matkou, a dožadovala se mládeži nepřístupného programu. Dění na obrazovce naštěstí nikdy nenahradí poctivý mezilidský kontakt.

První ráno v mimopracovním provozu se ještě nestačilo odlišit od těch předchozích. Silvie měla zažitý přísný řád bez ohledu na to, zda ji čekala ranní, odpolední, či večerní směna. Každý den jí ve stejný čas zazvonil budík, což se týkalo i víkendů a dnů pracovního klidu. I když zrovna nemusela do zaměstnání, měla jasnou představu o tom, kolik času stráví jednotlivými činnostmi.

Veškeré úkony Silvie Ostrčilové byly zautomatizovány stejně jako její televizní projevy. Budík permanentně nastavený na 06:00, což se změnilo pouze dvakrát ročně při přechodu na letní čas a zpět, nikdy nestačil zazvonit více než jedenkrát. Interval oddělující od sebe první dva tóny jí i potmě stačil k nahmatání umlčujícího tlačítka. Poté rozsvítila lampičku a rozkoukala se po ložnici. Umělé světlo ji probouzelo v období, kdy byla tma jako v pytli, i tehdy, když se před slunným ránem ukrývala za těžkými závěsy. Ani čtvero ročních období nemohlo narušit její ranní rituálek.

Silvie setrvala v domnělé představě trvajících pracovního poměru. V koupelně se zahleděla do zrcadla a prohlédla si unavenou tvář, již svépomocí zvelebovala ještě před nástupem do maskérny. Cestou do práce totiž mohla potkat diváky.

Na zubní kartáček vytlačila přesně stanovenou dávku pasty o velikosti jedné kuličky hrášku a začala si čistit chrup. Její úsměv by na obrazovce odhalil i nepatrně zabarvenou sklovinu. Zubní kaz byl pro Silvii stejně

nepřípustný jako vlasové odrosty, upatlané brýle či viditelný ušní maz. Při ranní hygieně byla velmi ohleduplná a použila jen nezbytné množství vody. Nešlo o zachování přírodních zdrojů, nýbrž o důsledek soužití s mužem, jehož proud vody odtékající do odpadu častokrát předčasně probudil. Pak byl celý den nevrlý.

Po čištění zubů přišlo na řadu pravidelné logopedické cvičení. Po zkušebním úsměvu před zrcadlem zřetelně odříkala všechny samohlásky a od měkkých souhlásek přešla přes tvrdé i k těm obojetným. Když popáté zopakovala celou abecedu, z kuchyně se ozvala rychlovarná konvice, již dle efektivního využití času stačila zapnout o tři minuty dříve cestou do koupelny. Do hrnku nasykala lžičku a čtvrt mleté kávy. Instantní náhražku neuznávala a považovala ji za stejně podřadný produkt jako polévku z pytlíku. Pokud na dně hrnku nezůstal lógr, nešlo o to právě ranní povzbuzení.

Sotva si dopřála první doušek, přišlo kruté procitnutí do reality. Nikdo na ni v maskérně, kostymérně, ve studiu, a dokonce ani na vrátnici nečeká. Tento den bude nesnesitelně dlouhý, stejně jako všechny následující. Silvie se v županu přemístila na pohovku a zapnula televizor, který dosud sledovala jen zřídka. Obsah své domovské stanice znala moc dobře ze zaměstnání a konkurenci z principu odmítala. Hlasatelka před obrazovku často neusedala, což byl v podstatě obranný mechanismus. Stejně tak dělají v soukromí drahoty pornoherečky unavené svou profesí.

Na programu byla ranní show, jejíž moderátoři vykazovali klasické chyby neškolených začátečníků. Během několika minut došlo na tři přeráznutí, dvě příliš dlouhá zaváhání a jeden zmatený pohled do kamery. Rozespálým divákům ale nejspíš veškeré nedostatky moderáto-

rů, kteří museli vstávat ještě dříve než oni, unikly. Televizní harcovnice neprofesionální dvojici déle nesnesla. Program přerušila a ovládací zařízení odklidila do šuplíku konferenčního stolku, kde ji nebude dále provokovat.

Nebylo to poprvé, kdy pokrok bezohledně zničil kariéru opravdové hvězdy. Ve *Zpívání v dešti*, které se do muzikálového žánru zapsalo stejně nesmazatelně jako Silvie do vysílání, zničil uznávanou herečku Linu Lamont nástup zvukového filmu. Kvůli nepříjemnému hlasu začala být v Hollywoodu konce dvacátých let nežádoucí. O půl století později zachytila další technologickou revoluci kapela The Buggles, jejíž hit *Video Killed the Radio Star* pojednává o tom, jak se pozornost opět přenesla ze zvuku na obraz. Ještě než nostalgickou píseň stačil Robbie Williams parafrázovat svým albem *Reality Killed the Video Star*, došlo na Silvii Ostrčilovou. Tu však spíše než pokrok zabilo publikum natěšené na jakoukoliv změnu. Ustála pád socialismu, kupónovou privatizaci i katastrofickými scénáři zdémonizovaný nástup nového milénia. Vaz jí zlomilo až rozšíření spektra programové nabídky.

Poslední přečtenou knihou Silvie Ostrčilové byla její autobiografie s názvem *Vybroušený obraz a křišťálově čistý zvuk*, což sice na papíře poněkud postrádalo smysl, ale nic jiného Silvii nedefinovalo tak výstižně jako právě tato věta. Knihu při svém pracovním vytížení sama sepsat nezvládla. Vlastně jen nahrála na diktafon svůj příběh plný houževnatosti a cílevědomosti, který musel být okořeněn několika vykonstruovanými skandálky, jinak by se čtenáři neprokousali ani první kapitolou. O publikaci přesto příliš velký zájem nebyl a všichni zaměstnanci Televize ji dostali jako benefit k Vánocům i se Silviiným podpisem.

Čtení patřilo k činnostem, na něž Silvie neměla kvůli svému náročnému zaměstnání čas. Nyní si mohla tuto odepíranou kratochvíli dopřát dosytosti. V obchodě minula dětské oddělení, načež si vzpomněla, že už dlouho neviděla vnučku. Literaturu ovšem přišla pořídit sobě, a protože knihy mají svou váhu, Eliška musela jít v této chvíli stranou.

V regálech ji zaujaly ty nejširší vazby historické beletrie, což nebyl zrovna šálek jejího čaje. Sama byla součástí dějin, což ji od studia minulosti odrazovalo.

„Dobrý den, můžu vám nějak poradit?“ Vyrušila Silvii z beznadějného tápání prodavačka, která nejspíš věděla, s kým má tu čest. Vzhledem k častým autogramiádám spisovatelů zde nebyla o celebrity nouze. Vidět Ostrčilovou mimo televizní obrazovku však bylo naprosté ternó.

Sotva Silvie stačila pozdravit, začalo užší zaměření na cílového zákazníka: „Jaký máte ráda žánr?“ zeptala se, přestože z *Vlasy* věděla o její slabosti pro příběhy plné vášně a ryzí lásky. Silvie popravdě žádné sladkobolné romantice neholdovala. Jenom chtěla splynout se čtenářkami, jejichž priority předem znala. V rozhovorech dávala místo pravdy přednost tomu, co od ní publikum očekávalo. Čím více toho měla se čtenáři společného, tím u nich byla oblíbenější. Její zájmy se měnily v souladu s obsahem periodika, jímž byla tázaná.

„Potřebovala bych něco... hodně výpravného, přímo epického.“ Tím myslela něco, čím co nejdéle zaplní spoustu přebytečných hodin, které dříve trávila pracovně. Volba nakonec padla na kompletní trilogii *Pán prstenů*, k níž si jako bonus přibrala i *Hobita*. Ty filmy o předlouhé pouti Froda Pytlíka trvaly snad celou věčnost, takže by jí čtivo mělo pár měsíců vydržet.

Prodavačka jí celý komplet v dárkovém balení ochotně odnesla do přízemí, protože v prvním patře vypověděla službu pokladna. Cestou si nenechala ujít jedinečnou příležitost a svou oblíbenkyni požádala o autogram na dva papírky z trhacího bloku, přičemž jeden exemplář byl určen jako dárek pro sestřenku k narozeninám. Silvie její žádosti ochotně vyhověla a zanechala po sobě poslední stopy hvězdného prachu.

Opustila-li Silvii dobrá nálada, což se naštěstí nedělo příliš často, stačilo zajít do módní galanterie a udělat si radost nějakým novým doplňkem. Oblíbený obchod sice změnil majitele, název a zčásti i sortiment, ale věrná zákaznice z něj vždy odcházela s uspokojením. Nakupování jí zpříjemňovala štedrá dotace z Televize určená k jejímu zkrášlení. Kdyby divačky věděly, že dostává nad rámec platu propláceny kadeřnické služby, bižuterii i hedvábné šátky, pravděpodobně by ji odvolaly ještě o pár let dřív.

Doplňků s leopardím či gepardím vzorem – rozdíl rozeznal jen zkušený zoolog – měla ve svém šatníku povícero. Nic ovšem nebránilo tomu pořídit si další. Úložný prostor v její ložnici už byl sice přesycen, tento problém naštěstí vyřešily vakuové plastové pytle smrskávající objem sezónního oblečení na polovinu. Hlasatelka ve výslužbě si za každou cenu chtěla udělat hezký den a takové to holčičí utrácení bylo tím nejjednodušším způsobem naplnění marnivého cíle.

Silvie si vybraný šátek uvázala naučeným hmatem odkoukaným z magazínu, kde s kouskem látky dokázali dělat naprosté divy. Nikdy nevěřila, kolik variací se dá na krku vykouzlit. Na obrazovce se tak zásadně během jednoho týdne neobjevila se stejným uzlem.

Před zrcadlem si spokojeně prohlédla svůj úlovek a zvažovala i variaci à la zebra. Než si ovšem stačila vyzkoušet další dezén, hedvábným safari se začaly prohřívovat dvě dámy její generace.

„Tenhle by se jí moc líbil. Ona si na tyhle věci dost potrpí,“ zaplesala jedna z nich nad dokonalým dárkem. Kamarádka ji ovšem záhy připravila o radost.

„Pět stovek za kus látky? To nedám,“ zděsila se při pohledu na cenovku. Silvie dosud cenu vůbec neřešila a mlčky odkráčela k zrcadlu, kde předstírala zaneprázdněnost.

„Vždyť má narozeniny!“

„Ale osmapadesátý. To na tak drahý dárek není. Když já měla osmapadesát, dala mi jenom bonboniéru.“ Spravedlnosti bylo učiněno za dost.

„Potěšilo by ji to. Zaplatíme to přece napůl,“ nevzdávala se štědřejší kamarádka.

„I to je dost, nemůžu takhle utrácet. Víš snad, kolik beru důchod.“

Zákaznice nespokojené se zdejší cenovou politikou odkráčely pryč. Silvie si připadala nezodpovědně. Její stav dokonce zaváněl finanční negramotností. Než zmizely z jejího dosahu, zaslechla ono známé: „Víš, kdo to byl, vid?“ Tentokrát jistojistě nešlo o vyjádření obdivu. V hlase nešlo přeslechnout pachuč opovržení nad někým, kdo díky štědrosti daňových poplatníků rozhodně nemá hluboko do kapsy.

Dřívější módní ikona šátek provinile strhla z krku a vrátila jej na původní místo. Pryč odešla jen s tíživou představou budoucího uskromňování. Bez pravidelné mzdy z Televize začne dříve či později strádat. Spíše dříve.

Obtěžkána knižním kompletem kráčela vstříc dalšímu programu nahrazujícímu milovanou profesi. Práce pro blaho národa byla pro Silvii koníčkem i životní náplní. Kvůli vysílání se kdykoliv obětovala. Nikdy neměla problém nad rámec svých směn zaskočit za ochořelou kolegyni. Za svůj přínos divácké obci by si zasloužila minimálně sochu v muzeu voskových figurín. Nebo alespoň pamětní desku ve vestibulu sídla bývalého zaměstnavatele. Nikdy by ji nenapadlo, že o své postavení tak náhle přijde. Stejně tak ji nepřestávalo udivovat několik desítek televizních kanálů. A všechny byly v češtině.

„Dobrý den, už jste si dneska splnila dobrý skutek?“ Vrátil ji do reality mladík, který se na její vkus až vlezle dožadoval podpory pro nemocné děti, bezdomovce nebo pandy. Silvie podobné citové vyděrače většinou ignorovala. Zrychlila v kroku, aby unikla dalšímu naléhání. O spoluobčany v nouzi se podle ní měl postarat stát. A čínské pandy by více než pár českých korun potěšilo vypuštění do volné přírody. Přispívat na vlastní dobrý pocit ji omrzelo, když proti své vůli na ulici podpořila ochranu netopýrů. Z nočních tvorů měla fobii. Vše způsobil jedinec, který proletěl těsně kolem ní a ohrozil její účes. Dodnes ji při vzpomínce na traumatický zážitek přepadala úzkost.

Prodavač odpustků byl neodbytný a atakoval ji naučenými větami: „Udělejme spolu svět lepším místem. Pomozte těm, kteří si o pomoc nedokážou říct sami.“

Občas z peněženky nějakou tu minci vytáhla, ale zachraňování světa, o jehož férovosti neměla žádné iluze, už přenechala jiným. Dnes z ní nedostane ani korunu.

„Pro vás přece dvacka nic není, paní Ostrčilová, jiným může změnit život!“ přitlačil s žádostí přímo na tělo. Naprosto konsternovaná a netaktně identifikovaná hlasatelka chtěla otravnému dobrovolníkovi vyčinit, jakým právem že se to opovažuje ji oslovovat jménem, ale našťástí se přiblížila k administrativní budově, kam mohla uniknout bez povinnosti spasit kohokoliv v nouzi.

Veřejného zájmu by si měla vážit. Lidé ji totiž na ulici nebudou poznávat věčně. Bez Televize o ní za pár týdnů, maximálně měsíců, ztratí povědomí a ze Silvie Ostrčilové bude jen „někdo, kdo je Silvii Ostrčilové podobný“. A bude huň. V další fázi procesu zapominání z ní zůstane „paní připomínající tu hlasatelku“. Do pláče jí bude, až když jí někdo vmete do slavné tváře: „Vy jste strašně někomu podobná, ale ani zaboha si nemůžu vybavit komu.“ Dalším evolučním stupněm už je jen stín splývající s těmi ostatními. To bude její význam na úrovni prvoků.

Veřejnoprávní kolektiv byl pro Silvii Ostrčilovou ještě donedávna tou skutečnou rodinou. Spolupracovnice byla u příležitosti narozenin, jmenin, výročí svatby i Mezinárodního dne žen zahrnována dárky tak, jak se to běžně děje mezi nejbližšími příbuznými. Sama pochopitelně nechtěla zůstat nic dlužná a vzájemné sympatie oplácela stejným způsobem. Minimálně jedenkrát týdně tak do práce mířila s kyticí nebo lahví vína. V obou případech diskrétně zahalenou hedvábným papírem.

Pro udržení dobrých vztahů na pracovišti udělala vše. Když ovšem nastalo výročí Alešova narození, jeden či oba rodiče měli jiné plány a oslava se musela posunout až na den, kdy to vytíženost jeho stvořitelů umožňovala. Narozeniny se tak slavily i s týdenním zpožděním. Na dárcích se nešetřilo, ale přišly tak nějak s křížkem po funuse.

Vrátnici tady měli honosnější než v Televizi. Soukromé firmy kladly důraz na první dojem a ve vestibulu realitní kanceláře, jemuž se vznešeně říkalo „foajé“, se preventivně každé dvě hodiny vytíralo saponátem s vůní exotických dálek, přestože po podlaze neprošla ani noha. Atmosféru skryté oázy uprostřed shonu velkoměsta dokresloval umělý vodopád. S přírodou toho měl pramálo společného, přesto zněl libozvučně.

Za proskleným pultem seděla nastrojená recepční a předstírala zaneprázdněnost urovnáváním prospektů

vytištěných na mnohem kvalitnějším papíře než televizní program. Silvie chtěla kolem dámy vítající zdejší zaměstnance i příchozí klienty nepozorovaně projít, ale nevěděla, kam dále pokračovat. Adresu znala jen z vizitky, která jí několik let bez povšimnutí odpočívala v peněžence. S naučeným úsměvem čekala na pozdrav, který opětovala s dikcí jako z instruktážního videa pro výuku cizího jazyka.

„Máte u nás domluvenou schůzku?“ zeptala se zdvořile recepční.

„Nikoliv, přišla jsem navštívit pana Aleše Ostrčila.“ Jejím záměrem nebylo koupit ani prodat žádnou nemovitost. Přišla za synem, ale zmínit rodinnou vazbu jí přišlo příliš familiární.

Recepční chvíli na monitoru pročetla seznam zdejších dvaceti zaměstnanců. I bez techniky měla přehled o jejich přítomnosti. A pak jí to docvaklo.

„Jééé, to jste vy?! Promiňte, hned jste mi byla nějaká povědomá,“ vyjádřila svůj obdiv a v euforii ze setkání s celebritou poněkud nepromyšleně dodala: „Naživo vypadáte skoro tak báječně jako v televizi.“

Silvie byla potěšená. Zároveň ji trápila myšlenka, jak moc se její skutečná podoba liší od té šířené přes vysílače. Byla to lichotka, nebo urážka? Pro jistotu nepoděkovala a připomenula, proč tady je: „Zavoláte mi ho, prosím?“

Záhy byla nasměrována na sedačku pro hosty. Slušně odmítla kávu z automatu, usadila se a prohlédla si katalog realit.

„Nějak to prostě vyřešte! Přece tady nenecháme paní Ostrčilovou čekat,“ zaslechla od několik metrů vzdáleného pultu, kde recepční zvýšeným hlasem zdůraznila význam návštěvy. Když si všimla zbystření Silvie,